אי לטומאת נבלות תנינא טומאת אוכלין [א]דתניא [א]העור והשליא אין מטמאין טומאת אוכלין עור ששלקו והשליא שחישב עליה מטמאין טומאת אוכלין טומאת נבילות נמי תנינא [ב]בנבלתה [ב]ולא בעור ולא בעצמות ולא בגידין ולא בקרנים ולא בטלפים ואמר רבה בר רב חנא לא נצרכה אלא שעשאן ציקי קדרה לעולם טומאת אוכלין ושאני עור חמור דמאיס: שליא שיצתה: א"ר אלעזר לא שנו אלא שאין עמה ולד אבל יש עמה ולד אין חוששין לולד אחר ור' יוחנן אמר בין אין עמה ולד בין יש עמה ולד חוששין לולד אחר איני והא א"ר ירמיה לחומרא אמרה ר' אלעזר אלא אי אתמר הכי אתמר א"ר אלעזר [ג]לא שנו אלא שאינה קשורה בולד אבל קשורה בולד אין חוששין לולד אחר ור' יוחנן אמר אנו אין לנו אלא שליא בלא ולד אבל יש עמה ולד בין קשורה בולד בין אין קשורה בולד אין חוששין לולד אחר והיינו דאמר ר' ירמיה לחומרא אמרה ר' אלעזר תניא כוותיה דר' אלעזר [ב][ד]המפלת מין בהמה חיה ועוף ושליא עמהן בזמן שקשורה בהן אין חוששין לולד אחר אינה קשורה בהן הריני מטיל עליה חומר שני ולדות שאני אומר שמא נימוח שפיר של שליא שמא נימוחה שליתו של שפיר: המבכרת שהפילה [וכו']: מאי טעמא אמר רב איקא בריה דרב אמי רוב בהמות יולדות דבר הקדוש בבכורה ומיעוט בהמות דבר שאינו קדוש בבכורה ומאי ניהו נדמה וכל היולדות יולדות מחצה זכרים ומחצה נקבות סמוך מיעוטא דנדמה למחצה דנקבות והוו להו זכרים מיעוטא: ובמוקדשין תקבר: מ"ט רובא בר מיקדש הוא: ואין קוברים אותה: [ג]אביי ורבא דאמרי תרווייהו כל דבר שיש בו רפואה אין בו משום דרכי האמורי [ד]אין בו רפואה יש בו משום דרכי האמורי והתניא אילן שמשיר פירותיו סוקרו בסיקרא וטוענו באבנים בשלמא טוענו באבנים כי היכי דניכחוש

לטומאת נבלות. אם נעשה בשר להחשב כנבלת החמור עצמה: **לא נצרכה.** למעוטינהו דהא ודאי לאו בשר נינהו: **אלא שנעשה ציקי קדרה.** בשאן הרבה עם תבלין: **לעולם לטומאת אוכלין.** [ט]ומתני' לא איפשיט דהתם עור שלקו תניא ובעור בהמה אחרת קמיירי אבל עור חמור מאיס: **אלא שאין עמה ולד.** באותה שבפנים: **אבל יש עמה ולד.** ורואים אנו ראשו ורובו לפנים: **אין חוששין.** שמא עוד היה ולד אחר עם זה ויצא ושליא זו שלו היא וזה שבפנים כבר יצתה שליתו ומ"מ שליא זו אסורה דשמא של ולד אחר היתה: **והאמר ר' ירמיה לחומרא אמרה ר' אלעזר.** דבר זה שהיה מחמיר מר' יוחנן: **לא שנו.** דאסורה באכילה דמשמע אפילו יש עמה ולד בפנים: **אלא שאינה קשורה בו.** דהתם איכא למימר לזה שבפנים היתה שליא אחרת ונמוחה ויצתה ושליא זו של ולד אחר היתה ונמוח ויצא: **אבל קשורה בו.** ודאי שליא זו שלו היתה ומותרת באכילה: **ור' יוחנן אמר אנו אין לנו.** שתהא אסורה באכילה: **אלא שליא.** שיצתה מקצתה ואין עמה ולד בפנים דהתם חיישינן שמא יצא מיחוי הולד שם: **אבל יש עמה ולד.** אפי' אינה קשורה בו מותרת דבדידיה תלינן לה: **מין בהמה חיה ועוף.** ורבנן היא דאמרי במסכת נדה (דף כא.) כל שאין בו מצורת אדם אינו ולד: **אין חוששין לולד אחר.** ואם נפתח הקבר בלא דם דהואי לידה יבישתא טהורה: **אינה קשורה בהן הריני מטיל.** על אשה זאת: **חומר שני ולדות.** דחוששין שמא היה בשליא זו ולד גמור נקבה ותשב עליו לנקבה ואפי' בלידה יבישתא טמאה שבועים כדין נקבה מחמת ספק ולד אחר וגם חומרו של זה נטיל עליה ונאמר ולד זה משליא זו ולא היה בה ולד אחר וזו אינה ולד ואין לה שום ימי טוהר והיינו חומר שאם לא נמצא זה עמה קיי"ל במסכת נדה (דף כד:) המפלת שליא תשב לזכר ולנקבה ונותנין לה מיהא ימי טוהר של זכר דאין שליא בלא ולד אבל לזו אין ימי טהרה: **שמא נימוח שפיר של שליא זו.** והוא היה ולד גמור: **ושמא נימוחה שליתה של שפיר זה.** ושליא זו לאו שלו היתה. אלמא שאני לן בין קשורה לשאינה קשורה: **מ"ט.** ישליכנה לכלבים ולא מספקינן לה בשלית הבכור: **דבר הקדוש בבכורה.** אם היה זכר: **נדמה.** קונטרפייט"א. רחל שילדה מין עז או עז שילדה דומה לרחל ואמרינן בבכורות (יב.) דלא קדיש דכתיב אך בכור שור [במדבר יח] עד שיהא הוא שור ובכורו שור: **וכל היולדות דרכן לילד מחצה זכרים ומחצה נקבות.** הלכך ולד זה ספק זכר ספק נקבה ונקבה לא קדשה ואת"ל זכר הוא שמא נדמה הוא: **הוו להו זכרים מיעוטא.** ולמיעוטא לא חיישינן: **רובא בר מיקדש הוא.** בין זכר ובין נקבה חוץ מנדמה: **יש בו משום רפואה.** כגון משקה או סם או לחש שלוחש על המכה: **אין בו משום רפואה.** כגון שעושין שלא על החולי כגון קבורת שליא בפרשת דרכים ותולא בהם שדומין לניחוש: דניכחוש

בנבלתה ולא בעור ולא בעצמות. וא"ת אמאי לא מייתי מתני' דהעור והרוטב (לקמן קיז:) דתנן בהדיא דהעור אינו מצטרף לטמא טומאת נבלות וי"ל דמייתי מהכא משום דרבה בר רב חנא קאמר עלה לא נצרכה אלא עשאן לציקי קדרה דאמתני' לא מצי למימר דמתני' איצטריך לאשמועינן משום צירוף דאין מצטרפין: **ולא** בעור. כשאין עליו כזית בשר דהכי אמר בהעור והרוטב (לקמן קטו:) והתם נמי דרשינן בנבלתה ולא בקולית סתומה ושקולין הן: **המפלת** מין בהמה וחיה. לא הוי מצי למינקט נפל משום דתוך שלשה תולין בו את השליא כדאמר [ו]רבא בפ' המפלת (נדה דף כו:): **הריני** מטיל עליה חומר ב' ולדות. בקונטרס פי' דאתא כרבנן אבל מתוך הלשון דחומר שני ולדות משמע כר"מ דחשיב ולדות בהמה חיה ועוף וכגון דהך בהמה הויא זכר דאי הויא נקבה לא נפקא מינה מידי בחששא של שליא אם לא היכא דחד קודם שקיעת החמה וחד לאחר שקיעה כדאמרינן גבי סנדל בפרק המפלת (שם דף כה:) אי נמי י"ל דאתיא מתני' כרבנן דלא חשיבא ליה ולד וחומר שני ולדות הוי משום שליא גופה ולא משום בהמה ונותנין לה חומר זכר ונקבה ומיהו אי כרבנן אתיא הוה ליה למימר תשב לזכר ולנקבה ולנדה דשמא אין כאן ולד אחר ולפירוש הקונטרס אתי שפיר הא דלא קאמר ולנדה דהיינו חומר שני ולדות דקאמר וא"ת לפי מה שפירש דנקט בהמה וחיה דוקא אבל הפילה נפל לא חיישינן לולד אחר כיון דילדה כי אורחא הא מתני' ילדה כי אורחא וחיישינן באינה קשורה לולד אחר ומאי סייעתא מייתי לר' אלעזר אדרבה קשיא ליה מהך ברייתא דנקט חיה ועוף דווקא וסייעתא לר' יוחנן וי"ל דאין הדבר תלוי בכי אורחיה אלא פשיטא ליה למסדר הש"ס דבצורת האדם תלוי הטעם שרגילה שליתה להתעכב אבל אחר בהמה וחיה ועוף לא שנא במעי אשה ולא שנא במעי בהמה אין השליא רגילה להפרד מן הולד אפי' ילדה הבהמה כר קיימא וא"ת דהכא קתני שמא נימוח משמע דספקא הוא וא"כ אמאי אסורה השליא באכילה כשילתה מקצתה ויש עמה ולד והא ספק ספיקא הוא שמא אין כאן ולד אחר ואפי' את"ל יש כאן שמא אין באותו מקצת רובא ולד ובספ"ק דבבא קמא (דף יא.) משמע דבספק ספיקא שרי דדייקינן מיניה דאין מקצת שליא בלא ולד הא יש מקצת שליא בלא ולד הוה ליה למשרי מספק ספיקא וי"ל דברייתא דקתני שמא היינו בשליא הבאה אחר הולד ולעיל איירי בשליא הבאה קודם ולד אי נמי אסורה באכילה משום דגזרינן מקצתה אטו רובא כדמסיק בב"ק: **סמוך** מיעוטא דנדמה למחצה דנקבות כו'. והא דתנן בפ"ג דבכורות (דף כא:) בהמה גסה ששפעה חררת דם הרי זה תקבר ונפטרה מן הבכורה ולא אמרינן ישליכנה לכלבים מהאי טעמא דהכא דהתם לא אמרינן תקבר אלא כדי לפרסם דנפטרה מן הבכורה כדאמר התם ומה שאין דוחה לומר שם כן אלא משום קושיא דפריך אר' חייא דאמר וכי מאחר דאינה מטמאה במגע ובמשא אמאי תקבר ומשני כדי לפרסמה כו' בלאו הכי נמי היה צריך לטעם פרסום אלא לאדרבי חייא לא ניחא ליה כל כך שתקבר מטעם פרסום כיון דאפילו ילדה דבר הקדוש לא בעי קבורה משום דבטל: **רובא** בר מיקדש הוא. משום דליכא נדמה דלא קדיש קאמר רובא ולא כולה וא"ת [א] והא בולד קדשים הכל קדוש כדמוכח בתמורה בסוף פרק [ח](כל הקרבנות) (דף י.) דקאמר אבל כלאים טומטום ואנדרוגינוס אי אתה מוצא אלא בולדות קדשים אלמא כלאים הנולד מבהמה קדושה קדיש וכ"ש נדמה כדמוכח במרובה (ב"ק עח.) דקאמר השתא כלאים מרבה ליה נדמה מבעיא וי"ל דסוגיא דהתם כמאן דאמר ולדות קדשים במעי אמן הן קדושים והכא למאן דאמר בהוייתן הן קדושים *והא דנפל קדוש הכא היינו משום דילפינן מבכור דקדוש בבכורה כדדרשינן [ט]בכירות מדכתיב שגר אי נמי אפילו למאן דאמר במעי אמן הן קדושים נקט הכא רובא משום דליכא דמות דיונה דלא קדיש: [וע' היטב תוספות זבחים פד: בד"ה ומולא ועוד שם קיד. סד"ה וקסבר]

הדרן עלך בהמה המקשה

עין משפט נר מצוה

צ א מיי' פ"ב מהל' טומאת אוכלין הל"י:
ב [מיי' פ"א מהל' אבות הטומאה הלכה ז]:
צא ג מיי' פ"ג מהל' מאכלות אסורות הלכה יג:
צב ד מיי' פרק י' מהל' איסורי ביאה הלכה ט"ז טוש"ע יו"ד סי' קצד ס"ז:

◆

שיטה מקובצת

א] וא"ת והא בולד קדשים הכל קדוש. נ"ב עיין תוס' זבחים דף קיד ע"א ד"ה וקסבר:

◆

רבינו גרשום

אסור שליא נמי אסורה ולא צריך קרא למיסרא: לא נצרכה אלא אפי' שעשאן לציקי קדרה כלומר אפי' בישלן ביותר כציקי קדרה שמבשלין ביותר אין מטמאין טומאת נבלות. לעולם לטומאת אוכלין מיבעי ליה אי מטמא טומאת אוכלין ואם לאו ואי אמרת תנינא דמטמא טומאת אוכלין עור ששלקו אפי' שאר עורות מטמאין טומאת אוכלין כי שלקו תיבעי ליה: עדיין עור חמור דמאיס: א"ר אלעזר לא שנו אלא שאין עמה ולד כלומר מה דתנן שליא שיצתה מקצתה אסורה באכילה דאין שליא בלא ולד אלא שאין עמה ולד במעי בהמה אבל יש עמה ולד במעי הבהמה אין חוששין לולד אחר דלא נימא אע"פ שיש במעיה ולד שמא ולד אחר יצא עמה ויצא חרץ ממחיצתו הוה עם השליא ואסורה באכילה אלא ודאי כי יש במעיה ולד אע"ג דיצאתה השליא מותרת באכילה דאין חוששין לולד אחר: אלא אי איתמר הכי איתמר א"ר אלעזר לא שנו אלא שאינה קשורה בולד כו' כלומר מה דתנן שליא שיצאתה מקצתה אסורה באכילה אלא שנמצא ולד במעיה ואין השליא קשורה באותו ולד אין אותה שליא מאותו ולד וחיישינן לולד אחר שמא יצא עמה ולד אחר ונימוח אבל קשורה השליא באותו ולד שנמצא במעיה אין חוששין לולד אחר. ור' יוחנן אמר אנו אין לנו אלא שליא בלא ולד אלא שאין עמה כו' כלומר שלא נמצא עמה ולד במעיה אבל נמצא עמה ולד במעיה בין קשורה כו'. תניא כותיה דר' אלעזר כו' כלומר דבקישור תליא מילתא: הריני מטיל עליה חומר שני ולדות כו' כלומר שיש לומר הכי בהמה חיה ועוף היו להן שליא אחרת ונמוחה והא שליא היה לה שפיר אחר ומטיל עליה חומרי שני ולדות אם הני זכרים חוששין שמא בהאי שליא נקבה היתה לה במעיה ונותנין עליה חומרי שני ולדות תשב שבועים (שמונים יום) ימי טומאה דנקבה ולא תהא לה ימי טהרה אלא ל"ג ימים: המבכרת שהפילה שליא ישליכנה לכלבים. כלומר מותרת לישראל בהנאה: מ"ט רובה בר מקדש הוא כלומר בין זכרים בין נקבות כולן קדשים הן אם בהמת קדשים היא שהפילה. אילן שמשיר פירותיו כלומר טוען פירות יותר מדאי עד ששוברין ענפי אילן: כי היכי

מסורת הש"ס

א) עירובין כח:, ב) נדה כו:, ג) שבת סז., ד) [שבת שם וע"ש היטב ובפרש"י דהתם], ה) נ"ל וממתניתא, ו) [עי' תוס' לקמן קכו: ד"ה בנבלתה], ז) [נ"ל רב], ח) [נ"ל יש בקרבנות], ט) [ליתא שם אלא בבכורות ג.].

◆

תורה אור השלם

1. וְכִי יָמוּת מִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הִיא לָכֶם לְאָכְלָה הַנֹּגֵעַ בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד הָעָרֶב: ויקרא יא לט

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה יוצא וכו' והא דנפל קדוש. עיין זבחים דף פד ע"ב תוס' ד"ה ומולא:

◆

לעזי רש"י

קונטרפייט"א [קונטריפיי"ט]. דומה לסוג אחר.

◆

מוסף רש"י

עור ששלקו. מטמא, אבל במחשבה גרידתא לא, ושליא אפילו במחשבה גרידתא (עירובין כח:) דקיי"ל דמחשבה משויא אוכלא כל מידי דמזי למיכליה ואע"ג דלאו אורחיה (לקמן קכא.). חומר שני ולדות. אם זה זכר חיישינן דלמא נקבה הוה ההוא דשליא ותשב לזכר ולנקבה, ולרבנן דאמרי המפלת חיה ועוף אינו ולד אמאי חומרא איכא בהאי ולד, מחמרינן עלה למימר ליכא שום ולד ואין לה דם טוהר והיינו חומרא דיליה ומשום שליא מטמינן לה שבועים (נדה כו.). שאני אומר. ולד היה עם השליא ונימוח שפיר של שליא. שפיר, ולד (שם). שמא נימוחה שלייתו של שפיר. כלומר ושלייתו של זה שלפנינו נימוח וזו אינה שלו, הואיל ואינה קשורה בו (שם). שיש בו משום רפואה. שנראית רפואתו, כגון שמיית סם ותחבושת מכה (שבת סז.). דרכי האמורי. ניחוש הוא, וכתיב (ויקרא יח) ובחוקותיהם לא תלכו (שם). אין בו רפואה. כגון נחש שאינו ניכר שיהא מרפא (שם).